

УДК 352:354:338.24

Ю. Д. Музика,

*к. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний торговельно-економічний університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0000-9625>

В. П. Залізник,

*д. держ. упр., професор, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний торговельно-економічний університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7014-0207>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.11.245

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕОКУПОВАНИХ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Y. Muzyka,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Public Administration and Management, State University of Trade and Economics

V. Zalizniuk,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Department

of Public Administration and Management, State University of Trade and Economics

GOVERNANCE MECHANISMS FOR THE RECOVERY OF DE-OCCUPIED URBAN TERRITORIES WITHIN THE SYSTEM OF STATE REGULATION

Стаття присвячена аналізу механізмів управління процесами відновлення деокупованих міських територій у контексті державного регулювання, що є одним з ключових викликів для України в умовах повномасштабної війни. Звільнення тимчасово окупованих територій супроводжується необхідністю комплексного їх відновлення — від фізичної реконструкції інфраструктури до реінтеграції громад та соціальної стабілізації. Автор статті наголошує, що державне управління у цьому процесі відіграє провідну роль, оскільки саме держава координує дії міжнародних партнерів, органів влади різних рівнів, бізнесу, громадянського суспільства та місцевих громад.

У статті обґрунтовано актуальність проблеми через масштаб руйнувань. У цих умовах особливої ваги набуває якість функціонування управлінських механізмів, що забезпечують цільове, ефективне й прозоре використання ресурсів та координацію дій на всіх рівнях управління.

Окрема увага приділяється проблематиці координації, надмірної централізації та викликам реалізації відновлювальних проєктів. Незважаючи на наявність стратегічних документів і інституцій, спостерігаються значні затримки в реалізації проєктів, недостатнє врахування регіональних потреб, проблеми з ефективністю використання коштів та низька інституційна спроможність на місцях.

У статті проведено також огляд національних і міжнародних наукових досліджень з тематики постконфліктного відновлення. Аналізуються досвід інших країн, зокрема Балканського регіону, та його релевантність для України. Показано, що проблеми координації, централізації, обмеженої інституційної спроможності, корупційних ризиків та залежності від донорської допомоги є типовими для таких процесів.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному міждисциплінарному підході до вивчення відновлення деокупованих міських територій в умовах триваючого збройного конфлікту. Стаття не лише окреслює існуючі механізми, а й критично аналізує їх практичну реалізацію, виявляє системні вади та бар'єри. Практична цінність дослідження полягає в формулюванні рекомендацій для підвищення ефективності державного управління у сфері відновлення: від децентралізації процесів до посилення інституційної спроможності, прозорості, звітності й залучення громадськості.

The article is devoted to analyzing the governance mechanisms for the recovery of de-occupied urban territories within the context of state regulation, which represents one of the key challenges for Ukraine amid the full-scale war. The liberation of temporarily occupied territories entails the need for their comprehensive restoration — from the physical reconstruction of infrastructure to the reintegration of communities and social stabilization. The author emphasizes that state governance plays a leading role in this process, as the state is responsible for coordinating the actions of international partners, authorities at various levels, businesses, civil society, and local communities.

The article justifies the relevance of the issue by highlighting the scale of destruction. Under these circumstances, the quality of management mechanisms becomes particularly important, ensuring the targeted, efficient, and transparent use of resources, as well as coordination of actions at all levels of governance.

Special attention is given to issues of coordination, excessive centralization, and the challenges of implementing recovery projects. Despite the existence of strategic documents and institutions, there are significant delays in project implementation, insufficient consideration of regional needs, inefficient use of funds, and low institutional capacity at the local level.

The article also reviews national and international academic research on post-conflict recovery. It analyzes the experiences of other countries, particularly the Balkan region, and their relevance to Ukraine. It demonstrates that issues such as coordination problems, centralization, limited institutional capacity, corruption risks, and dependence on donor assistance are typical in such processes.

The scientific novelty of the paper lies in its comprehensive interdisciplinary approach to studying the recovery of de-occupied urban territories under conditions of ongoing armed conflict. The article not only outlines the existing mechanisms but also critically analyzes their practical implementation, identifying systemic flaws and barriers. The practical value of the research lies in formulating recommendations to improve the effectiveness of state governance in the recovery sector — ranging from decentralizing processes to strengthening institutional capacity, transparency, accountability, and public engagement.

Ключові слова: відновлення деокупованих територій, державне регулювання, механізми управління, національний план відновлення, інституційна спроможність, місцеве самоврядування, реінтеграція громад, публічна політика в умовах війни

Key words: recovery of de-occupied territories, state regulation, governance mechanisms, national recovery plan, institutional capacity, local self-government, community reintegration, public policy in wartime.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України призвела до безпрецедентних руйнувань та окупації значних територій. Звільнення українськими силами оборони міст та селищ ставить перед державою надскладне завдання — забезпечення їхнього відновлення та повернення до нормального життя. Цей процес відбувається в умовах триваючої війни, що створює унікальні виклики для системи державного управління. Відновлення деокупованих міських територій — це не лише відбудова зруйнованої інфраструктури, але й комплексний процес, що охоплює гуманітарне розмінування, відновлення функціонування органів влади, надання соціальних послуг, економічну ревіталізацію та психологічну реабілітацію населення.

Масштаби руйнувань вражають. За попередніми оцінками міжнародних партнерів (Світовий банк, ООН, Єврокомісія) та Уряду України, загальна вартість відбу-

дови та відновлення впродовж наступного десятиліття сягає \$524 млрд. [4] Оцінки Київської школи економіки (KSE Institute) станом на січень 2024 року свідчать про прямі збитки інфраструктурі на суму майже \$155 млрд [5], а станом на листопад 2024 року ця цифра зросла до \$170 млрд. Найбільших втрат зазнали житловий фонд (близько \$60 млрд, пошкоджено або зруйновано понад 236 тис. будівель), транспортна інфраструктура (\$38.5 млрд), енергетика (\$14.6 млрд), промисловість (\$14.4 млрд) та агропромисловий комплекс (\$10.3 млрд). [6] Ці цифри демонструють колосальний обсяг робіт та фінансових ресурсів, необхідних для відновлення, особливо в міських агломераціях, які зазнали найбільших руйнувань.

У таких умовах ключову роль відіграє система державного регулювання. Саме держава несе основну відповідальність за координацію зусиль усіх зацікавлених сторін — центральних та місцевих органів влади, міжнародних партнерів, громадських організацій, бізнесу та самих мешканців постраждалих громад. Ефективні механізми управління мають забезпечити прозорий та

раціональний розподіл ресурсів, визначення пріоритетів, контроль за якістю виконання робіт та запобігання корупційним ризикам. Відсутність чітких та дієвих механізмів може призвести до хаотичності процесів, неефективного використання допомоги, поглиблення соціальної напруги та підриву довіри до влади.

Наукова значущість дослідження полягає у можливості проаналізувати адаптацію та функціонування державних інституцій в екстремальних умовах війни та постконфліктного (або радше, мілітарного) відновлення. Український досвід є унікальним кейсом для вивчення моделей управління відбудовою, взаємодії між різними рівнями влади, ролі міжнародної допомоги та викликів імплементації реформ у кризовому контексті. Практична значущість роботи полягає в нагальній потребі вироблення науково обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення існуючих механізмів управління, підвищення їхньої ефективності та сприяння сталому й справедливому відновленню деокупованих міських територій.

Важливою особливістю українського контексту є те, що процеси деокупації та відновлення відбуваються паралельно з триваючою повномасштабною війною. Це створює подвійний виклик для системи управління: необхідність одночасно задовольняти нагальні гуманітарні потреби та забезпечувати безпеку населення на звільнених територіях, водночас плануючи та реалізуючи довгострокові проекти відбудови. Ресурси держави розподілені між оборонними потребами та завданнями відновлення, а безпекова ситуація навіть на деокупованих територіях залишається нестабільною, що ускладнює планування та реалізацію проектів. Це відрізняє ситуацію в Україні від класичних постконфліктних сценаріїв, де активні бойові дії переважно припинені, і вимагає від державних механізмів надзвичайної гнучкості, адаптивності та стійкості до кризових явищ.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика постконфліктного відновлення та ролі державного управління в цьому процесі широко досліджена у міжнародній науковій літературі. Теоретичні рамки охоплюють питання відбудови інституцій, економічного відродження, соціальної реінтеграції та забезпечення сталого миру. Дослідження міжнародного досвіду, зокрема країн Балкан, Латинської Америки та інших регіонів, висвітлюють типові виклики: слабкість інституційної спроможності постконфліктних держав, проблеми координації між численними акторами, високі корупційні ризики [14], залежність від зовнішніх донорів та складний баланс між централізованим державним будівництвом та залученням місцевих громад. Значна увага приділяється ролі міжнародних організацій (ООН, Світовий банк, ЄС) у фінансуванні та формуванні порядку денного відновлення. [11]

В українському науковому та аналітичному дискурсі також активно розробляється тема відновлення. Досліджуються питання державного регулювання економіки в умовах воєнного стану [1], фінансові механізми забезпечення відбудови, розробка та реалізація конкретних державних програм і політик. Аналізується інституційна архітектура, створена для управління процесами відновлення, зокрема діяльність профільних міністерств

та агентств. При цьому лунає критика щодо можливої надмірної централізації процесів, недостатньої координації та браку уваги до специфічних потреб регіонів і громад. [10] Важливим джерелом інформації є звіти з оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA) [4], дослідження KSE Institute щодо масштабів руйнувань [5], а також моніторингові звіти щодо використання коштів на відновлення. Окремий напрям становлять праці, присвячені правовим аспектам реінтеграції деокупованих територій, включаючи питання власності, правосуддя перехідного періоду та соціальної адаптації.

При аналізі як міжнародного досвіду, так і української практики чітко простежується проблема "розриву між планом та реалізацією" (implementation gap). Задекларовані стратегії, плани та нормативні акти часто стикаються зі значними перешкодами на етапі впровадження. Це свідчить про недостатність аналізу лише формальних механізмів. Критично важливим є дослідження практичних бар'єрів та чинників, що впливають на їхню дієвість. Міжнародний досвід показує, що постконфліктні держави часто страждають від браку інституційної спроможності для ефективної імплементації. [11] Українські звіти вказують на ризики централізації, що гальмує дії на місцях, проблеми координації [10], значні затримки у виконанні проектів та низький рівень освоєння коштів, незважаючи на наявність формальних правових рамок. Отже, дослідження має зосередитись не лише на тому, які механізми існують, але й на тому, як (і наскільки ефективно) вони функціонують на практиці.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті заключається в комплексному аналізі механізмів державного регулювання, що управляють процесами відновлення деокупованих міських територій України. Дослідження охоплює ідентифікацію ключових інституцій і нормативної бази, аналіз планування та реалізації проектів, оцінку ефективності наявних механізмів, виявлення системних проблем, а також формулювання рекомендацій для підвищення ефективності управління цими процесами.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Система державного управління відновленням деокупованих міських територій є багатокомпонентною структурою, що включає низку інституцій та нормативно-правових актів. Ключову роль у формуванні політики та координації відіграє Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінвідновлення) [7], яке утворилося шляхом об'єднання Мінінфраструктури та Мінрегіону. Це міністерство відповідає за розробку стратегій, державних програм відновлення, залучення фінансування та загальну координацію діяльності.

Важливим виконавчим органом є Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України (Агентство відновлення) [13]. Агентство відповідає за реалізацію конкретних інфраструктурних проектів, зокрема будівництво, реконструкцію та ремонт доріг, мостів, захист об'єктів критичної інфраструктури, здійснення закупівель та управління проектами.

Інші центральні органи влади також залучені до процесу. Кабінет Міністрів України затверджує ключові програми, порядки використання коштів, плани заходів та розподіл фінансування. Міністерство фінансів відповідає за бюджетний процес, управління державним боргом та координацію реформ у рамках співпраці з міжнародними партнерами. Міністерство економіки відіграє роль у залученні міжнародної допомоги, зокрема через платформу Ukraine Facility.[2] На регіональному рівні діють обласні військові адміністрації (ОВА), а на місцевому — органи місцевого самоврядування (ОМС), які часто виступають замовниками та виконавцями робіт на місцях, отримуючи фінансування через державні субвенції.

Для координації зусиль створено спеціальні структури, такі як Координаційний штаб з питань деокупації територій та Багатостороння координаційна платформа донорів для України. Однак, як свідчать аналітичні звіти, на практиці координація залишається слабкою ланкою, а учасники процесу (громадянське суспільство, регіональні керівники, донори, місцева влада) відчують брак чіткої структури та узгодженості дій [10].

Нормативно-правову базу відновлення складають:

- Закони, що визначають правовий режим тимчасово окупованих та деокупованих територій.

- Стратегічні документи, такі як Національний план відновлення України [3], Стратегія деокупації та реінтеграції Криму, а також галузеві стратегії, що розробляються.

- Постанови та розпорядження КМУ, що регулюють фінансування (наприклад, Програма відновлення України), порядок проведення робіт, процедури закупівель, та плани дій органів влади.

- Норми, що стосуються інтеграції європейських стандартів, зокрема у сферах екології, енергоефективності, безбар'єрності та публічних закупівель.

Аналіз показує, що хоча формальна інституційно-правова структура існує, її практичне функціонування стикається зі значними труднощами. Існують свідчення про проблеми координації між різними відомствами та рівнями влади, а також питання щодо ефективності роботи ключових виконавчих органів, таких як Агентство відновлення, діяльність якого стала об'єктом аудиторських перевірок. Зміни у структурі міністерств також можуть впливати на стабільність та чіткість розподілу повноважень. Це вказує на розрив між юридично закріпленою структурою (de jure) та реальною операційною діяльністю (de facto) в сфері управління відновленням.

Крім того, спостерігається виражена тенденція до централізації управління. Ключові рішення щодо планування, фінансування та затвердження проектів концентруються на національному рівні (Мінвідновлення, Агентство відновлення, КМУ). Фінансування часто надходить на місця у вигляді цільових субвенцій з центру. Такий підхід несе ризики ігнорування місцевої специфіки та потреб громад, уповільнення реалізації проектів через бюрократичні процедури та зниження ролі місцевого самоврядування, що підтверджується критичними зауваженнями експертів та результатами аудиту, які вказують на проблеми, що виникають через централізовані процедури затвердження проектів.

Стратегічне планування відновлення базується на Національному плані відновлення України [3], представ-

леному в Луганно. План окреслює 15 національних програм з орієнтовною вартістю понад \$750 млрд (хоча оцінки RDNA є більш консервативними [4]), визначаючи ключові сектори: відновлення житла та інфраструктури регіонів (\$150—250 млрд), енергетична незалежність (\$130 млрд), логістика (\$120—160 млрд), макрофінансова стабільність (\$60—80 млрд), розвиток секторів економіки (\$50 млрд), оборона і безпека (\$50 млрд) та інші. Однак План має радше рамковий характер, а його трансформація у конкретні операційні програми та проекти триває. Розробляються також специфічні стратегії, наприклад, щодо деокупації, реінтеграції чи розвитку інфраструктури.

Фінансування відновлення є багатоканальним і включає:

- Кошти Державного бюджету України: Через спеціальні фонди та субвенції місцевим бюджетам. Однак можливості бюджету обмежені величезними видатками на оборону.

- Міжнародна допомога: Україна значною мірою покладається на фінансову та технічну підтримку міжнародних партнерів — кредити та гранти від Світового банку, ЄС (включаючи Ukraine Facility), Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), а також двосторонню допомогу від окремих країн. Процес RDNA (Швидка оцінка шкоди та потреб) є важливим інструментом для координації цієї допомоги.

- Інші джерела: Потенційно — приватні інвестиції, залучення яких потребує створення сприятливого бізнес-середовища та механізмів страхування воєнних ризиків, а також кошти, зібрані через фандрейзингові платформи, такі як UNITED24.

Механізми розподілу коштів включають цільові програми (наприклад, "Програма Відновлення України" за підтримки ЄІБ), бюджетні асигнування та конкурсний відбір проектів.

Значна залежність України від міжнародного фінансування створює не лише можливості, але й виклики. Потреби у відновленні значно перевищують внутрішні фінансові можливості держави. Це означає, що пріоритети відновлення та пов'язані з ними реформи можуть зазнавати впливу з боку донорів та міжнародних фінансових інституцій (МФІ), які часто висувають певні умови для надання допомоги (наприклад, вимоги ЄС щодо реформ у сфері верховенства права, боротьби з корупцією чи умови кредитування МФІ). [15] Управління цими відносинами, забезпечення відповідності зовнішньої допомоги національним пріоритетам та збереження "права власності" (ownership) на процес відновлення є ключовим завданням для українського уряду. Міжнародний досвід також свідчить про ризики надмірного впливу донорів на постконфліктну відбудову.[11]

Незважаючи на наявність стратегічних планів, реальні механізми пріоритезації проектів та розподілу коштів виглядають недостатньо прозорими та ефективними.

Безпосередню реалізацію проектів відновлення здійснюють різні актори: Агентство відновлення (переважно великі інфраструктурні об'єкти), місцеві органи влади (як замовники робіт, що фінансуються з державного чи місцевих бюджетів, або за рахунок субвенцій), та приватні підрядні організації, що виграють тендери.

Для моніторингу та управління процесом відновлення впроваджується Єдина цифрова екосистема управл-

іння відбудовою DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management). Ця система покликана забезпечити прозорість та підзвітність на всіх етапах проектного циклу. Однак аудиторські звіти вказують на недоліки в її використанні на місцях та недостатню ефективність як інструменту контролю. Моніторинг також здійснюється через звітування виконавців та діяльність контролюючих органів.

Приклади з деокупованих міст Київщини, таких як Буча та Ірпінь, ілюструють як успіхи, так і проблеми. З одного боку, завдяки значній міжнародній допомозі (від урядів інших країн, фондів, приватних меценатів) та зусиллям місцевої влади вдалося відновити значну кількість об'єктів соціальної інфраструктури (школи, дитсадки), житлових будинків.[12] З іншого боку, виникають питання щодо якості відновлення, зокрема щодо забезпечення стандартів безбар'єрності та доступності для маломобільних груп населення у нових та відремонтованих об'єктах.[13]

Існуючі системи моніторингу, включаючи цифрову платформу DREAM та звітування відповідальних агентств, виявляються недостатньо ефективними для забезпечення належного контролю в режимі реального часу, запобігання порушенням та гарантування якості робіт. Аудитори прямо вказують на недоліки у використанні DREAM та неадекватність форм звітності. Велика кількість виявлених порушень свідчить про те, що існуючі механізми моніторингу не змогли їх своєчасно виявити або попередити. Ця слабкість унеможливорює ефективне навчання на помилках та притягнення винних до відповідальності, дозволяючи неефективності та потенційному зловживанню коштами існувати далі.

Аналіз механізмів управління відновленням деокупованих міських територій виявляє низку взаємопов'язаних системних викликів та ризиків.

- Дефіцит координації.
- Надмірна централізація.
- Корупційні ризики.
- Обмежена інституційна спроможність.
- Прогалини у підзвітності.
- Ризик відриву від стратегічних цілей.

Важливо розуміти, що ці виклики тісно переплетені. Наприклад, слабка інституційна спроможність ускладнює координацію, створює умови для корупції та гальмує ефективну реалізацію проектів, що, в свою чергу, підриває підзвітність. Централізація може бути спробою компенсувати брак місцевої спроможності, але водночас пригнічує місцеву ініціативу. Невдачі в реалізації проектів унеможливають досягнення запланованих результатів, що ускладнює оцінку ефективності та підзвітності. Це створює замкнене коло проблем, для розриву якого потрібен комплексний, системний підхід.

Крім того, існує внутрішнє напруження між нагальною потребою швидко відновлювати зруйноване та демонструвати прогрес, з одного боку, та необхідністю дотримуватися належних процедур, забезпечувати якість, прозорість та залучення громадськості, що потребує часу, — з іншого. Дані аудиту та приклади з практики свідчать, що іноді прагнення до швидкості може призводити до нехтування якістю, стандартами та процедурами. Міжнародний досвід також застерігає від надмірного фокусу на короткостроковій стабілізації на

шкоду довгостроковому інституційному розвитку та якості. Ця дилема "терміновість проти якості" вимагає ретельного управління, щоб не пожертвувати стійкістю та легітимністю відновлення заради тимчасових успіхів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Комплексний аналіз механізмів державного управління процесами відновлення деокупованих міських територій засвідчив, що, попри наявність інституційної та нормативної бази, практична реалізація політик стикається з низкою суттєвих викликів. Основними з них є недостатня координація між задіяними суб'єктами, надмірна централізація управління, затримки у впровадженні проектів та слабка адаптивність інституцій до динамічного середовища воєнного часу. Розрив між формальними структурами управління (*de jure*) та їх фактичним функціонуванням (*de facto*) створює загрозу неефективного використання ресурсів, втрати довіри з боку громад та міжнародних партнерів, а також уповільнення процесів відбудови.

Водночас, досвід України у відновленні міських територій в умовах активної фази війни є унікальним і заслуговує на глибше дослідження з точки зору інституційної стійкості, гнучкості управлінських механізмів та залучення мультиакторних форматів взаємодії. Формування ефективної системи управління у таких умовах потребує переходу від переважно централізованих моделей до більш гнучких, децентралізованих та інтегрованих підходів, які враховують місцеву специфіку, забезпечують прозорість і підзвітність, а також дозволяють оперативно реагувати на зміну обставин.

Література:

1. Державне регулювання під час війни: як Кабінет Міністрів України адаптував економіку до воєнного стану // VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijny-yak-kabinet-ministriv-ukrayiny-adaptuvav-ekonomiku-do-voyennogo-stanu> (дата звернення: 13.05.2025).
2. Ukraine Facility // Міністерство економіки України. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).
3. Національний план відновлення України // Recovery.gov.ua. URL: <https://recovery.gov.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).
4. \$524 млрд на відновлення та реконструкцію потребуватиме Україна у найближчі 10 років, — оприлюднено нову оцінку RDNA4 // Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/984642e7-f971-4aa7-8cc0-03e8e4fcb10e?lang=uk-UA&title=524-MlrdDolarivNaVidnovlenniaTaRekonstruktsiiUPotrebuvatimeUkrainaUNAiblizhchi10-RokivOpriludnenoNovuOtsinkuRdna4> (дата звернення: 13.05.2025).
5. Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, зросла до майже \$155 млрд — оцінка KSE Institute станом на січень 2024 року // Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturukrayini-zrosla-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse>

institute-stanom-na-sichen-2024-roku/ (дата звернення: 13.05.2025).

6. Збитки України від війни зросли до \$170 млрд — KSE // FinClub. URL: <https://finclub.net/news/zbytky-ukrainy-vid-viiny-zrosly-do-usd170-mlrd-kse.html> (дата звернення: 13.05.2025).

7. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mindev.gov.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).

8. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. URL: <https://restoration.gov.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).

9. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження // ГО "Рада зовнішньої політики "Українська призма", Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ "Вістка". Київ, 2023. 308 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf> (дата звернення: 13.05.2025).

10. Плаксун А. О. Аналіз діючих стратегій розвитку деокупованих територій України. Derzhavne upravlinnya udoskonalennya ta rozvytok. 2024. № 5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.5.16> (дата звернення: 13.05.2025).

11. Відродження постконфліктних територій: світовий досвід і Україна: наукова записка / Стойко О.М., Кресіна І.О., Кресін О.В. / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Норма права, 2020. 145 с.

12. Два з половиною роки відновлення: що вдалося зробити в Бучі та Ірпені // Інформатор БІГ. URL: <https://big.informator.ua/uk/2024/11/26/dva-z-polovynou-roky-vidnovlennya-shho-vdalosya-zrobyty-v-buchi-ta-irpeni/> (дата звернення: 13.05.2025).

13. Відновлення Бучі: забезпечення комфорту та доступності у нових об'єктах інфраструктури // The Bucha City. URL: <https://thebuchacity.com/vidnovlennya-buchi-zabezpechennya-komfortu-ta-dostupnosti-u-novyh-obyektah-infrastruktury/> (дата звернення: 13.05.2025).

14. Reddy P. S. Public Administration Reconstruction and Development in Post-conflict States: A Critique of Global Trends and Experiences. NISPAcee Journal of Public Administration and Policy. 2024. T. 17, № 2. С. 132—152. URL: <https://doi.org/10.2478/nispa-2024-0016> (дата звернення: 13.05.2025).

15. Rapid review: UK aid to Ukraine — Bibliography (2023). Independent Commission for Aid Impact (ICAI). URL: <https://icai.independent.gov.uk/html-version/rapid-review/> (дата звернення: 13.05.2025).

References:

1. VoxUkraine (2024), "State regulation during the war: how the Cabinet of Ministers of Ukraine adapted the economy to martial law", available at: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijnyak-kabinet-ministriv-ukrainy-adaptuvav-ekonomiku-dovoyennogo-stanu> (Accessed 13 May 2025).

2. Ministry of Economy of Ukraine (2025), "Ukraine Facility", available at: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (Accessed 13 May 2025).

3. Recovery.gov.ua (2025), "National Recovery Plan of Ukraine", available at: <https://recovery.gov.ua/> (Accessed 13 May 2025).

4. Ministry of Economy of Ukraine (2025), "Ukraine will need \$524 billion for recovery and reconstruction in

the next 10 years — new RDNA4 assessment published", available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/984642e7-f971-4aa7-8cc0-03e8e4fcb10e?lang=uk-UA&title=524-MlrdDolarivNaVidnovlenniaTaRekonstruktsiiuPotrebuvatimeUkrainaUNAiblizhchi10-RokivOpriliudnenoNovuOtsinkuRdna4> (Accessed 13 May 2025).

5. Kyiv School of Economics (2024), "Total damage to Ukraine's infrastructure has risen to almost \$155 billion — KSE Institute estimate as of January 2024", available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zrosla-domayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/> (Accessed 13 May 2025).

6. FinClub (2024), "Ukraine's war losses have increased to \$170 billion — KSE", available at: <https://finclub.net/news/zbytky-ukrainy-vid-viiny-zrosly-do-usd170-mlrd-kse.html> (Accessed 13 May 2025).

7. Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine (2025), available at: <https://mindev.gov.ua/> (Accessed 13 May 2025).

8. State Agency for Restoration and Infrastructure Development of Ukraine (2025), available at: <https://restoration.gov.ua/> (Accessed 13 May 2025).

9. Burejko, N., Maksak, H. and Shelest, H. (2023), Ukrayins'ka pryzma: Zovnishnya polityka 2022. Analitychne doslidzhennya [Ukrainian Prism: Foreign Policy 2022. Analytical Study], Rada zovnishn'oyi polityky "Ukrayins'ka pryzma", Fond im. F. Eberta, TOV "Vistka", Kyiv, Ukraine, 308 p., available at: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf> (Accessed 13 May 2025).

10. Plaksun, A.O. (2024), "Analysis of existing strategies for the development of de-occupied territories of Ukraine", Derzhavne upravlinnya udoskonalennya ta rozvytok, [Online], no. 5, available at: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.5.16> (Accessed 13 May 2025).

11. Stoyko, O.M., Kresina, I.O. and Kresin, O.V. (2020), Vidrozhennya postkonfliktnykh terytoriy: svitovyy dosvid i Ukrayina: naukova zapyska [Revival of Post-Conflict Territories: World Experience and Ukraine: Scientific Note], Norma prava, Kyiv, Ukraine.

12. Informator BIG (2024), "Two and a half years of recovery: what has been achieved in Bucha and Irpin", available at: <https://big.informator.ua/uk/2024/11/26/dva-z-polovynou-roky-vidnovlennya-shho-vdalosya-zrobyty-v-buchi-ta-irpeni/> (Accessed 13 May 2025).

13. The Bucha City (2024), "Restoration of Bucha: ensuring comfort and accessibility in new infrastructure facilities", available at: <https://thebuchacity.com/vidnovlennya-buchi-zabezpechennya-komfortu-ta-dostupnosti-u-novyh-obyektah-infrastruktury/> (Accessed 13 May 2025).

14. Reddy, P.S. (2024), "Public Administration Reconstruction and Development in Post-conflict States: A Critique of Global Trends and Experiences", NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, vol. 17, no. 2, pp. 132—152. <https://doi.org/10.2478/nispa-2024-0016>.

15. Independent Commission for Aid Impact (ICAI) (2023), "Rapid review: UK aid to Ukraine — Bibliography", available at: <https://icai.independent.gov.uk/html-version/rapid-review/> (Accessed 13 May 2025).

Стаття надійшла до редакції 16.05.2025 р.